

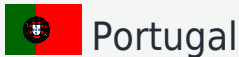
[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Tsiiviilasjad](#) > [Kohtuotsuste Tunnustamine Ja Täitmine](#) > [Kuidas Kohtuotsust Täitmisele Pöörata?](#) > Portugal

Kuidas kohtuotsust täitmisele pöörata?

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Mida tähendab täitmine tsiviil- ja kaubandusasjades?

Täitmine tsiviil- ja kaubandusasjades seisneb selles, et võlausaldaja ehk sissenõudja esitab võlgniku ehk selle isiku vastu, kelle suhtes täitmist taotletakse, avalduse, milles ta taotleb, et kohus pööraks võlausaldajale võlgnetava kohustuse täitmisele.

Täitmisel võib olla kolm eesmärki: rahasumma maksmine, konkreetse eseme üleandmine või toimingute tegemine või toimingust hoidumine.

Täitmise tagamine võib toimuda standardse kohtumenetlusena (mis võib olla tava-, liht- või erandmenetlus) või erimenetlusena.

Kõik rahasumma maksmist käsitlevad täitemenetlused toimuvad tavapärase standardse kohtumenetlusena, välja arvatud allpool kirjeldatud menetlused, mis toimuvad lihtmenetlusena, ja elatisega seotud täitemenetlused, mis toimuvad erimenetlusena.

Lihtmenetlust kasutatakse rahasumma maksmisega seotud täitemenetlustes, mille aluseks on järgmised dokumendid:

- vahekohtu otsus või kohtuotsus juhtudel, kui selle täitmist ei saa käsitleda kohtuasja enda raames;
- maksekäsu avaldus, millele on lisatud täitekorraldus;
- kohtuväline täitekorraldus seoses tähtjaks tasumata rahalise kohustusega, mis on tagatud hüpoteegi või pandiõigusega;
- kohtuväline täitekorraldus seoses tähtjaks tasumata rahalise kohustusega, mille väärtus ei ole suurem kui esimese astme kohtu pädevusse kuuluvate asjade kahekordne väärtus.

Isegi kui tegemist on ühega eespool nimetatud täitekorraldustest, kohaldatakse järgmistel juhtudel tavamenetlust, mitte lihtmenetlust:

- valikust või tingimusest sõltuva alternatiivse kohustuse täitmine;
- kui täidetava kohustuse puhul on täitmisetapis vaja vara realiseerida ja realiseerimine ei sõltu lihtsast matemaatilisest arvutusest;
- kui muu täitedokument kui kohtuotsus on suunatud ainult ühe abikaasa vastu ja sissenõudja väidab täitmisavalduses, et võlg on ühine;
- kui täitemenetlus algatatakse üksnes kaasvõlgniku suhtes, kes ei ole loobunud vastuvaidel võlausaldaja poolt tema vastu esitatud hagile (*benefício da excussão prévia*).

Konkreetse eseme üleandmise ja toimingute tegemisega seotud täitemenetlused toimuvad ühtse standardmenetlusena.

Täitemenetluse, mille eesmärk on konkreetse eseme üleandmine, võib muuta rahasumma maksmist puudutavaks täitmiseks, kui eset, mille sissenõudja peaks saama, ei suudeta leida. Sel juhul võib sissenõudja

samas menetluses nõuda selle eseme väärtuse maksmist, mis oleks tulnud üle anda, ning üleandmata jätmisest tuleneva kahju hüvitamist.

Toimingu tegemist käsitleva täitmise võib muuta rahasumma maksmist puudutavaks täitmiseks, kui sissenõudja taotleb hüvitist kantud kahju eest ja asjaomase summa maksmist.

Elatisega seotud täitmine toimub erimenetlusena järgmiselt:

- sissenõudja võib taotleda, et talle määrataks osa võlgniku saadavatest summadest, töötasust või pensionist või loovutataks võlgniku saadav üüritasu tähtajaks tasumata või saabuva tähtajaga osamaksete tegemiseks, kusjuures sellise summa määramine või üüritasu loovutamine on vara arestimisest sõltumatu;
- kui sissenõudja taotleb eespool nimetatud summade, töötasu või pensioni määramist, teavitatakse maksete või asjaomase palgaarvestuse tegemise eest vastutavat üksust, et ta peab maksma määratud osa otse sissenõudjale;
- kui sissenõudja taotleb üüritasu loovutamist, peab ta märkima, millise varaga see on seotud, ja täitevametnik teeb vajalikud toimingud seoses varaga, mida ta peab tähtajaks tasumata ja saabuva tähtajaga maksete katmiseks piisavaks. Isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, võidakse sel eesmärgil ära kuulata;
- isik, kelle suhtes täitmist kohaldatakse, kutsutakse pärast vara arestimist alati kohtusse ja tema vastuväited täitmisele või vara arestimisele ei peata täitmist.

Täitemenetlus on reguleeritud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Código de Processo Civil*) artiklitega 550 ja 551 (menetlusliigid - täitemenetlus), artiklitega 703-877 (täitemenetlus) ja artiklitega 933-937 (täitemenetlus elatise asjades). Tsiviilkohtumenetlusega saab tutvuda selle [lingi](#) kaudu.

2 Milline asutus või millised asutused on täitmisel pädev/pädevad?

Täitmisel on pädevad kohtud ja täitevametnikud.

Täitmine toimub kohtuliku täitemenetluse teel, mille puhul on pädevad asutused kohtud, keda abistavad täitevametnikud. Lisaks kohtulikule menetlusele on seadusega ette nähtud ka täitmiseelne kohtuväline menetlus (*procedimiento extrajudicial pré-executivo*), mis on vabatahtlik ja mida võlausaldaja võib kasutada, kui on täidetud teatavad tingimused. Täitmiseelse kohtuvälise menetluse korral on pädevad täitevametnikud.

Kohtulik täitemenetlus

Täitemenetluse algatamiseks esitatakse kohtule täitmisavaldus. Täitmisavalduse näidis ja esitamise tingimused on sätestatud ministri 29. augusti 2013. aasta rakendusmääruses (*Portaria*) nr 282/2013, millega reguleeritakse tsiviiltäitemenetluse toimingute eri aspekte (käesoleva teabelehe läbivaatamise ajal oli see 12. oktoobri 2020. aasta määrusega nr 239/2020 muudetud). Määrusega saab tutvuda selle [lingi](#) kaudu.

Vormid, mida sissenõudja saab kasutada täitemenetluses, milles teda ei pea esindama advokaat, advokaadi praktikant või õigusnõustaja, on kättesaadavad [Citiuse portaalis](#):

- [täitmisavaldus](#),
- [kohtuotsuse täitmisele pööramise avaldus](#).

Sissenõudja peab määrama täitevametniku. Kui ta seda ei tee, määrab täitevametniku automaatselt ja juhuslikkuse põhimõttel kohtusekretär. Seaduses sätestatud erandjuhtudel võib täitevametniku ülesandeid täita kohtuametnik.

Üldjuhul on pädevuse jaotus kohtu ja täitevametniku vahel järgmine:

- täitevametniku ülesanne on teha kõik täitetoimingud, mis ei ole määratud kohtusekretärile või ei kuulu kohtuniku pädevusse, sealhulgas täpsemalt kohtukutsete ja teadete kättetoimetamine, teabe avaldamine, otsingud andmebaasidest, vara arestimine ja arestitud vara registreerimine, vara realiseerimine ja maksed;
- isegi kui asi ei jõua kohtuotsuseni, peab täitevametnik tagama, et asjast tulenevad toimingud, milleks on vaja tema sekkumist, saaksid tehtud;

- lisaks seadusega sõnaselgelt antud pädevusele on kohtusekretäri ülesanne tagada haldusküsimuste tõrgeteta sujumine ja protsessiga tegelemine ning kohtumääruste täitmine nii seoses eeletapi kui ka tuvastusmenetlusega, välja arvatud meetmete võtmine seoses täitevametniku pädevusse kuuluvate kohtukutsetega;
- kohtusekretäri ülesanne on ka täitevametniku mitteametlik teavitamine pooleliolevast tuvastusmenetlusest või vahejuhtumitest ja asjaomastest toimingutest, mis võivad menetlust mõjutada.

Eelkõige on ülesannete jaotus järgmine.

Kohtuniku ülesanded on:

- teha vajaduse korral esialgne kohtumäärus;
- teha otsus täitmise ja vara arestimise vaidlustamise kohta ning kontrollida ja järjestada nõuded kuni kolme kuu jooksul vastuväite või nõude esitamisest;
- teha edasikaebamisele mittekuuluv otsus täitevametniku meetmete ja otsuste vaidlustuste kohta;
- teha otsus muudes täitevametniku, poolte või menetluse astunud kolmandate isikute tõstatatud küsimustes.

Täitevametniku ülesanded on:

- võtta vajalikud meetmed, et kontrollida täitedokumendi seaduslikkust ning tutvuda elektrooniliste täiteandmete ja andmebaasidega, mida saab otse vaadata, et teha kindlaks arestitav vara;
- toimetada isikule, kelle suhtes täitmist taotletakse, kätte kohtukutse, sealhulgas juhtudel, kui asjaomane isik kutsutakse kohtusse, et ta nimetaks arestitava vara, juhul kui arestitavat vara ei ole tuvastatud;
- korraldada vara arestimine ja pärast vara arestimist kohtukutse kättetoimetamine;
- korraldada müük, tasaarveldamine ja maksmine.

Portugalis algatatud täitemenetluste korral on kohtute sisuline pädevus järgmine:

(26. augusti 2013. aasta seaduse nr 62/2013 artiklid 111-131; seadusega saab tutvuda selle [lingi](#) kaudu)

- tsiviilõigusliku täitemenetluse korral on pädevad piirkondliku kohtu keskinstantsi (*Instância Central do Tribunal de Comarca*) täitmiskolleegiumid, välja arvatud intellektuaalomandikohtu, konkurents-, reguleerimis- ja järelevalveasjade kohtu, merekohtu, perekonna- ja alaealiste asjade kolleegiumide, töökolleegiumide ja kaubanduskolleegiumide pädevusse kuuluvad asjad ning nende kriminaalkolleegiumi otsuste täitmisele pööramine, mida ei või kriminaalmenetlusnormide kohaselt menetleda tsiviilkolleegium;
- kui täitmisasjade kohtumaja või muud pädevat kohtumaja või erikohut ei ole, on pädev piirkondliku kohtu kohaliku instantsi (*Instância Local do Tribunal de Comarca*) üldkohtu pädevusega kohtumaja (või asjaomane tsiviilasjade kohtumaja, kui see on olemas).

Portugali kohtute territoriaalne pädevus täitemenetluste algatamiseks on järgmine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 85-90; seadustikuga saab tutvuda selle [lingi](#) kaudu).

- Üldjuhul on täiteasja puhul pädev võlgniku elu- või asukoha järgne kohus, kui erinormis või allpool esitatud õigusnormides ei ole sätestatud teisiti.
- Kui võlgnik on juriidiline isik või kui võlausaldaja elu- või asukoht on Lissaboni või Porto linnapiirkonnas ja võlgniku elu- või asukoht on samas linnapiirkonnas, võib võlausaldaja valida kohtu, kelle tööpiirkonnas tuleb kohustus täita.
- Kui täitmine puudutab teatava eseme üleandmist või pandiga tagatud võlga, on pädev vastavalt kas eseme või pandiga koormatud vara asukoha järgne kohus.
- Kui täitmisavaldus tuleb esitada võlgniku elukoha järgsele kohtule, aga võlgnik ei ela Portugalis, kuid omab seal vara, on pädev vara asukoha järgne kohus.
- Vara asukoha järgne kohus on pädev kas siis, kui täitmisavaldus tuleb esitada Portugali kohtule, sest see on seotud sellise äriühingu või muu juriidilise isiku asutamise või likvideerimise kehtivusega või tema organite otsuse kehtivusega, kelle registrijärgne asukoht on Portugalis, ning ei esine ühtki eelnevates või järgnevates täitmist käsitlevates eeskirjades kirjeldatud olukorda.
- Kui asi hõlmab mitut täitmisenõuet, mille hindamine kuulub eri kohtute pädevusse, on pädev võlgniku elu- või asukoha järgne kohus.
- Portugali kohtu otsuse täitmise korral esitatakse täitmisavaldus selle menetluse osana, milles asjaomane kohtuotsus tehti, ja täitmise kohta tehakse märge kohtuasja toimikusse. Kui asi on hiljem edasi kaevatud,

siis edastatakse toimiku ärakiri. Kui täitmise puhul on pädev eriosakond, tuleb kohtuotsuse ärakiri, täitmise aluseks olnud avaldus ja kaasnevad dokumendid saata niipea kui võimalik sellele eriosakonnale.

- Kui otsuse tegid vahekohtunikud Portugalis toimunud vahekohtumenetluse käigus, on täitmisel pädev see piirkondlik kohus, kelle tööpiirkonnas vahekohtumenetlus toimus.
- Kui asja arutab apellatsioonikohus või Portugali kõrgeim kohus, on pädev võlgniku elu- või asukoha järgne kohus.
- Kohtuvaidluse kuritarvitamise tõttu tasumisele kuuluvaid kulusid, trahve või hüvitist puudutava täitmise korral on pädev kohus, kelle menetlusest tulenevalt teatati asjaomasest arvest või arveldusest. Kulude, trahvide või hüvitisega seotud täitmine toimub asjaomase kohtuasjaga liitmise teel.
- Kui kulude, trahvide või hüvitise maksmise otsuse on teinud apellatsioonikohus või Portugali kõrgeim kohus, toimub täitmine selles esimese astme kohtus, kes on pädev piirkonnas, kus kohtuasja menetleti.
- Välisriigis tehtud kohtuotsusel, sealhulgas Euroopa täitekorraldusel põhineva täitmise korral on pädev kostja elu- või asukoha järgne kohus.

Täitmiseelne kohtuväline menetlus

Kohtumenetluse alternatiivina võivad võlausaldajad kasutada täitmiseelset kohtuvälist menetlust (*procedimento extrajudicial pré-executivo*).

Selles menetluses on tegutsemispädevus täitevametnikel.

PEPEXit on võimalik kasutada järgmistel juhtudel: riigisisesed täitmist käsitlevad kohtuotsused; muud riigisisesed täitekorraldused; välisriigis tehtud kohtuotsused, mis on tunnistatud täidetavaks; kohtuotsused, mille täidetavus tuleneb ELi õigusaktidest, rahvusvahelistest lepingutest või konventsioonidest, mis on Portugalile siduvad; Euroopa täitekorraldused. Kõigil neil juhtudel peavad olema täidetud mõlemad järgmised tingimused:

- võlausaldajal peab olema täitedokument, mis vastab rahasumma maksmist käsitleva standardse täitemenetluse lihtvormi taotlemise tingimustele, ning
- nii avalduse esitajal kui ka kostjal peab olenemata nende kodakondsusest või elukohast olema Portugalis maksukohustuslasena registreerimise number.

Täitevametnikud otsivad kostja maksukohustuslasena registreerimise numbril abi vara ja sissetulekut ning võivad seda teha üksnes Portugali andmebaasidest (nad ei või vaadata teiste liikmesriikide andmebaase). Portugali õigusaktid võimaldavad maksukohustuslasena registreerimise numbrit taotleda nii juriidilistel kui ka füüsilistel isikutel, isegi kui nad ei tegele majandustegevusega või kui nende elu- või asukoht ei ole Portugalis.

PEPEX on paberivaba elektrooniline menetlus, mis on kiire ja kohtumenetlusest odavam. Võlausaldaja esitab [algse avalduse](#) otse IT-platvormi kaudu, mis asub aadressil

Maksu- ja tolliameti portaali saab siseneda kasutajanime ja parooliga või kodanikutunnistuse (*cartão de cidadão*) elektroonilise sertifikaadi abil.

Kui võlausaldaja määrab volitatud esindaja, võivad advokaadid (*Advogados*) ja õigusnõustajad (*Solicitadores*) platvormile siseneda elektroonilise sertifikaadiga, mille on selleks neile väljastanud asjaomased kutseühendused.

Avalduse esitamise korral läheb menetlus automaatselt täitevametnikule ja võlausaldaja saab kiiresti (reeglina viie päeva jooksul pärast avalduse esitamist) teabe talle võlgnitava raha tagasisaamise reaalse võimaluse kohta või maksueesmärgil tõendi, et see ei ole sissenõutav, ilma et oleks vaja kasutada kohtumenetlust.

Selle menetluse põhieesmärk on saavutada vabatahtlik maksmine. PEPEXi menetluses ei saa arestida vara või pangakontosid. Selleks tuleb PEPEXi menetlus muuta täitemenetluseks.

PEPEXi menetluse käigus võib avalduse adressaat nõutava summa vabatahtlikult ära maksta või jõuda avalduse esitajaga maksmise suhtes kokkuleppele.

Kui avalduse esitaja valib võlgniku teavitamise dokumendi kättetoimetamise teel, toimetab täitevametnik dokumendi võlgnikule isiklikult kätte.

Avalduse adressaat, kellele dokument nõuetekohaselt kätte toimetati ja kes midagi ette ei võta, kantakse avalikku võlgnike nimekirja ning seega võib õiguslikul ja maksueesmärgil väljastada eespool mainitud

sissenõudmise võimatuse tõendi. Hiljem, kui nõue täielikult tasutakse, see olukord muutub ning võlgniku nimi eemaldatakse nimekirjast ja teavitatakse maksuhaldurit.

PEPEXi menetluses võivad pooled taotleda kohtuniku sekkumist: avalduse esitaja võib muuta PEPEXi menetluse täitemenetluseks, kui vabatahtlikku maksmist ei saavutata, ning avalduse adressaat võib kohtuniku sekkumiseks PEPEXi menetluse vaidlustada.

Mis puudutab kulusid, siis PEPEXi menetlus ei ole nii kulukas kui kohtumenetlus. Võlausaldajad saavad olenemata nõude suuruselt üksnes 51,00 euro eest (millele lisandub käibemaks) teada, kas nende nõude sissenõudmiseks on lootust. Maksmise saavutamise korral võivad kulud olenevalt juhtumist olla suuremad kui 51 eurot.

Märkida tuleb ka seda, et kui PEPEXi menetlus muudetakse täitemenetluseks, on võlausaldajad esialgse riigilõivu tasumisest vabastatud.

PEPEXi menetlus on sätestatud 30. mai 2014. aasta seaduses nr 32/2014, millega saab tutvuda selle [lingi](#) kaudu ja see on reguleeritud 14. novembri 2014. aasta seadusega nr 233/2014, millega saab tutvuda selle [PEPEX määruse lingi](#) kaudu.

3 Mis tingimustel võib välja anda täitedokumendi või teha täitmisotsuse?

3.1 Menetlus

Kogu täitemenetlus põhineb täitekorraldusel, milles on kindlaks määratud täitemenetluse eesmärk ja piirid. Täitekorraldused hõlmavad seadusjärgset viivisemäära korralduses märgitud kohustuselt.

Kohtuotsused on täidetavad ja täitekorraldused võidakse väljastada järgmistel tingimustel.

a) Kostja kahjuks tehtud kohtuotsused

- Kohtuotsus loetakse täitedokumendiks alles pärast selle jõustumist, välja arvatud juhul, kui selle peale esitatud kaebusel ei ole peatavat mõju;
- täidetavuse seisukohast on kohtumäärused ja õigusasutuse muud otsused või aktid, millega nõutakse kohustuse täitmist, kohtuotsusega samaväärsed. Vahekohtu (*Tribunal Arbitral*) otsused on täidetavad samadel tingimustel nagu üldkohtu otsused;
- ilma et see piiraks rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide, ELi määruste ja eriõigusaktide kohaldamist, saab välisriigi kohtute või vahekohtute tehtud otsused täita alles pärast seda, kui pädev Portugali kohus on need läbi vaadanud ja kinnitanud;
- välisriigis väljastatud täitedokumendid on täidetavad, ilma et neid oleks vaja läbi vaadata.

b) Notari või muu pädeva üksuse või kutseala esindaja koostatud või tõestatud dokumendid, mille puhul on vaja kohustus kindlaks teha või kohustust tunnistada

- Notari või muu pädeva üksuse või kutseala esindaja koostatud või tõestatud dokumente, mis sisaldavad kokkulepet tulevaste maksete kohta või milles on kindlaks määratud tulevased kohustused, võib kasutada täitmise alusena tingimusel, et sellistes dokumentides esitatud klauslite põhjal koostatud dokumendiga – või asjaomaste klauslite puudumisel eraldi täidetava dokumendiga – on tõendatud, et makse tehti äritehingu sõlmimise eesmärgil või et kohustus nähti ette pooltevahelise kokkuleppe tulemusena;
- mis tahes dokument, mis on allkirjastatud teise isiku nimel, on täidetav üksnes juhul, kui allkirja on kinnitanud notar või muu pädev üksus või kutseala esindaja.

c) Võlainstrumendid, sealhulgas käsitsi kirjutatud võlainstrumendid, kui kohustuse aluseks olevaid suhteid tõendavad asjaolud on sel juhul esitatud dokumendis endas või täitmisavalduses

- Võlainstrumendid hõlmavad tšেকে, käskveksleid ja lihtveksleid.

d) Dokumendid, mis on täidetavad erisätete alusel

- Näiteks avaldused sellise kohtumääruse saamiseks, millele on lisatud täitmiskorraldus, ja korteriühistute koosolekute protokollid.

3.2 Peamised tingimused

Seoses nõudega

Sissenõutav nõue peab olema kindel, tähtpäevaks täitmata ja kindla suurusega. Kui see täitedokumendi põhjal nii ei ole, alustatakse täitmist selliste meetmete võtmisest, mille eesmärk on tagada, et nõue oleks kindel, tähtpäevaks täitmata ja kindla suurusega.

Seoses võlausaldajaga

Nõude täitmist peab taotlema isik, kes on täitedokumendi kohaselt võlausaldaja. Kui täitedokument on väljastatud kolmanda isiku kasuks, taotleb täitmist see kolmas isik.

Kui õigus või kohustus on pärimise teel edasi antud, peavad nõude täitmises osalema nende isikute pärijad, kes on täidetava kohustuse puhul võlausaldajad või võlgnikud. Täitmisavalduses peab sissenõudja täpsustama õigusjärglust tõendavad asjaolud.

Seoses võlgnikuga

Täitmist tuleb taotleda selle isiku vastu, kes on täitedokumendi kohaselt võlgnik.

Võlgniku vara arestitakse isegi juhul, kui see on mingil põhjusel kolmanda isiku valduses, ilma et see piiraks siiski õigusi, millele selline kolmas isik võib sissenõudja vastu tugineda.

Juhul kui pandiks on kolmanda isiku vara, siis tuleb selline pandiga tagatud võlg nõuda sisse otse asjaomaselt kolmandalt isikult, kui sissenõudja soovib tagatist sisse nõuda, olenemata asjaolust, et võlgniku vastu võib esitada ka otsehagi.

Kui täitemenetlus on algatatud ainult kolmanda isiku vastu ja on teada, et pandiga koormatud varast ei piisa nõude rahuldamiseks, võib sissenõudja sama menetluse raames nõuda täitemenetluse jätkamist võlgniku vastu ning võlgnikult nõutakse nõude täies ulatuses rahuldamist. Kui koormatud vara kuulub võlgnikule, kuid on kolmanda isiku valduses, siis võib avalduse esitada nii asjaomase kolmanda isiku kui ka võlgniku vastu koos.

Kaasvõlgniku vastu algatatud täitemenetluses ei või kaasvõlgniku vara arestida enne, kui on arestitud põhivõlgniku kogu vara, tingimusel et kaasvõlgnik tugineb põhjendatud alustel ja täitmise vaidlustamiseks ette nähtud tähtaja jooksul käendaja õigusele taotleda nõude pööramist põhivõlgniku vastu.

Kui ainult ühe abikaasa vastu algatatud täitemenetluse raames arestitakse paari ühisvara, sest leitakse, et isikul, kelle suhtes täitmist taotletakse, ei ole piisavalt vara nõude rahuldamiseks, siis võib viimati nimetatud isiku abikaasa esitada avalduse vara jagamiseks või lisada tõendi selle kohta, et pooleli on menetlus, milles on juba taotletud vara jagamist. Vastasel korral jätkub täitemenetlus ühisvara suhtes.

Kui täitemenetlus algatatakse ühe abikaasa vastu, võib sissenõudja seda põhjendades väita, et muus täitedokumendis kui kohtuotsuses fikseeritud võlg on ühine. Sellisel juhul palutakse selle isiku abikaasal, kelle suhtes täitmist taotletakse, esitada avaldus selle kohta, kas ta nõustub esitatud alustel väitega, et võlg on ühine. Kui abikaasa ei vasta, siis loetakse võlg ühiseks, ilma et see mõjutaks vaidlustamise õigust.

Kui täitemenetlus algatatakse eraldiseisva või ühisvara ühe või mitme kaasomaniku vastu, siis ei tohi eraldiseisvat vara või selle osa või ühisvara konkreetset osa arestida.

Kui täitemenetlus algatatakse pärijate vastu, võib arestida üksnes pärandajalt saadud vara. Kui arestitakse ka muud vara, võib isik, kelle vara arestiti, esitada täitevametnikule taotluse see vara aresti alt vabastada, märkides, millised tema valduses olevad varad on saadud pärandina. Taotlus rahuldatakse, kui sissenõudja, kes ära kuulatakse, ei esita vastuväiteid. Kui sissenõudjal on vara aresti alt vabastamisele vastuväiteid, võib selle isiku vara aresti alt vabastamise taotluse, kelle suhtes täitmist taotletakse, rahuldada üksnes juhul, kui pärand on vastu võetud tingimusteta (pärandvara inventuurita) ning kui ta kinnitab ja tõendab kohtule järgmist:

a) arestitud vara ei saadud pärimise teel;

b) pärimise teel ei saadud märgitust rohkem vara või kui saadi rohkem vara, siis kasutati seda muud vara

päritud kohustuste katmiseks.

Selle korra aluseks olevad õigusnormid on esitatud vastuses 1. küsimusele.

4 Täitemeetmete ese ja laad

Peamised täitemeetmed on järgmised:

- vara arestimine,
- müük,
- makse tegemine,
- eseme üleandmine,
- asendustäitmine selle isiku kulul, kelle suhtes täitmist taotletakse.

Neile peamistele täitemeetmetele võivad eelneeda või järgneda muud nende rakendamiseks vajalikud abistavad meetmed (nt täitmise valik, kui kohustus on valikuline; tõend sellise tingimuse täitmise või teenuse osutamise kohta, millest täidetav kohustus sõltub; täidetava kohustuse realiseerimine, kui see on mittelikviidne; asendustäitmise kulude hindamine; eelnevad konsultatsioonid arestitava vara tuvastamiseks ja asukoha kindlakstegemiseks; arestitud vara registreerimine; arestitud vara hoidmise korraldamine; arestitud vara müügi kohta teate avaldamine; registri teavitamine müügist).

Täitemeetmete valik sõltub täitmise eesmärgist, milleks võib olla rahasumma maksmine, teatava eseme üleandmine või toimingute tegemine.

Rahasumma maksmisega seotud täitemenetluses on kõige asjakohasemad täitemeetmed vara arestimine, müük ja makse tegemine.

Teatava eseme üleandmisega seotud täitemenetluses on kõige asjakohasem täitemeetmed selle eseme üleandmine täiteametniku poolt. Kui eset, mille sissenõudja peaks saama, ei suudeta leida, võib ta muuta kohtuasja rahasumma maksmist puudutavaks täitemenetluseks, mis hõlmab eseme väärtust ja hüvitist üleandmata jätmisest tuleneva kahju eest.

Toimingute tegemisega seotud täitemenetluses on kaks alternatiivset asjakohast täitemeetmed: kui toiming on asendatav, siis asendustäitmine selle isiku kulul, kelle suhtes täitmist taotletakse, ja hüvitist viivituse eest; kui toiming ei ole asendatav, siis hüvitise maksmine kantud kahju eest, millele võidakse lisada karistusmaks. Kui sissenõudja nõuab kantud kahju eest hüvitist, muudetakse kohtuasi rahasumma maksmist käsitlevaks täitemenetluseks.

4.1 Millist liiki vara suhtes võib täitemeetmeid rakendada?

Sissenõude võib pöörata kogu võlgniku vara suhtes, mis on arestitav.

Täitmine võib hõlmata kolmanda isiku vara, kui see on seotud krediidigarantiiga või kui sellega on tehtud võlgnikule kahjulik toiming, mille võlgnik on tulemuslikult vaidlustanud.

Arestida võib üksnes selliseid esemeid ja õigusi, mille väärtust saab rahas väljendada. Arrestida ei või vara, millega kauplemine ei ole seaduslik.

Eelnimetatud normide piires võidakse sissenõue pöörata järgmisele varale:

- kinnisvara,
- vallasvara,
- laenud,
- väärtpaberid,
- õigused,
- tulevased õigused,
- pangahoiused,
- toetused või töötasu,
- jagamatu vara,
- äriühingute aktsiad ja osakud,

- äriruumid.

4.2 Milline on täitemeetmete mõju?

Vara arestimise mõju

- Kui seaduses sõnaselgelt sätestatud juhtumid välja arvata, saab sissenõudja vara arestimise kaudu õiguse, et talle makstakse eelisjärjekorras kõigi teiste võlausaldajate ees, kelle kasuks ei ole eelnevalt seatud panti;
- kui selle isiku vara, kelle suhtes täitmist taotletakse, on juba arestitud, oleneb arestimise järjekoht arestimise kuupäevast;
- ilma et see piiraks registreerimist käsitlevate normide kohaldamist, ei või täitmise vaidlustamisel tugineda arestitud vara võõrandamis-, koormamis- või üürimis- ja rentimistoimingutele;
- võlgniku mis tahes nõude arestimise korral ei saa täitmise vaidlustamisel tugineda ka sellele, et nõue on pärast arestimist kustutatud põhjusel, mis sõltub selle isiku tahtest, kelle suhtes täitmist taotletakse, või tema võlgniku tahtest;
- saabumata maksetähtpäevaga üüri- ja renditasude täielikule maksmisele või loovutamisele enne arestimist ei saa sissenõudja vastu tugineda, kui need üüri- ja renditasud on seotud perioodidega, mis ei ole arestimise kuupäevaks veel möödunud;
- kui arestitud ese kaotatakse või sundvõõrandatakse või kui selle väärtus langeb ning kui sellisel juhul tuleb kõne alla hüvitise saamine kolmandalt isikult, säilitab sissenõudja asjaomaste nõuete või hüvitiseks makstud rahasummade suhtes õiguse, mis tal oli eseme suhtes.

Müügi mõju

- Sundmüügiga lähevad ostjale üle selle isiku õigused müüdud asja suhtes, kelle suhtes täitmist taotletakse;
- vara läheb üle seda koormavate pandiõigusteta ja muude asjaõigusteta, mida ei registreeritud enne arestimist või tagatise andmist, välja arvatud varem tekkinud õigused, millel on kolmandate isikute suhtes mõju olenemata registreerimisest;
- kolmandate isikute eespool nimetatud õigused, mis lõpevad, lähevad üle asjaomase vara müügist saadud tulemisse.

Maksmise mõju

- Maksmine lõpetab täitmise;
- maksmine võib toimuda rahalise maksena, vara jaotamisena võlausaldajale, sissetuleku loovutamisenä või osamaksetena maksmisena, kui sissenõudja ja isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, nii kokku lepivad.

Eseme üleandmise mõju

- Kui isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, ei anna eset vabatahtlikult üle, kohaldatakse üleandmise alternatiivina *mutatis mutandis* vara arestimist käsitlevaid sätteid ning tehakse otsingud ja võetakse muud vajalikud meetmed;
- üleandmine võib hõlmata riigile, teistele avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele, ehitustööde või teenuste kontsessioonäridele või heategevusorganisatsioonidele kuuluvat vara;
- kui tegemist on loendamise, kaalumise või mõõtmise teel kindlaks määratava vallasvaraga, tehakse olulised toimingud täitevametniku juuresolekul ja täitevametnik annab üleantava koguse sissenõudjale;
- kui tegemist on kinnisasjaga, annab täitevametnik omandi üle sissenõudjale, andes talle dokumendid ja võtmed, kui need on olemas, ning teavitab isikut, kelle suhtes täitmist taotletakse, üürilisi ja teisi valdajaid, et nad austaksid ja tunnustaksid sissenõudja õigusi;
- kui ese on ühisomandis teiste huvitatud isikutega, antakse sissenõudjale tema osa omandiõigus;
- kui varaks on selle isiku peamine eluase, kelle suhtes täitmist taotletakse, ja talle uue eluaseme leidmine osutub raskeks, teavitab täitevametnik kohaliku omavalitsuse volikogu ja pädevaid hoolekandeesutusi sellest ette;
- kui varaks on selle isiku peamine eluase, kelle suhtes täitmist taotletakse, ja ta on selle üürinud, peatab täitevametnik üleandmise, juhul kui arstitõend, milles on märgitud ajavahemik, milleks täitmine tuleb peatada, näitab, et toiming seab ohtu ruumides elava isiku elu, kuna tal on äge haigus.

Toimingu tegemise mõju

- Kui sissenõudja valib asendustäitmise, taotleb ta eksperdi määramist selle kulude hindamiseks;
- kui hindamine on lõpetatud, siis arestitakse kindlaksmääratud summa maksmiseks vajalik vara, järgides muid rahasumma maksmist käsitleva täitemenetluse tingimusi;
- kui võlgnik peab toimingust hoiduma, kuid ta ei tee seda, on sissenõudjal õigus nõuda, et töö (kui tegemist on valminud tööga) lammutataks selle isiku kulul, kes pidi selle tegemisest hoiduma;
- kui kahju, mida võlgnik lammutamise tõttu kannaks, on oluliselt suurem kui võlausaldaja kantud kahju, langeb see õigus ära ja tuleb vaid maksta üldtingimuste kohast hüvitist.

4.3 Milline on selliste meetmete kehtivus?

Müük, maksmine, eseme üleandmine ja toimingu tegemine on täitemeetmed, millel puudub pärast nende tegemist kehtivusaeg. Sama kehtib vara arestimise kohta, ehkki allpool kirjeldatud erisusega, mis on seotud registreeritava vara arestimisega.

Registreeritava kinnisvara arestimise korral on arestimise registreerimine kohustuslik ja seda peab tegema täitevametnik. Teatavatel seaduses sõnaselgelt sätestatud juhtudel tuleb arestimine registreerida ajutisena. Ajutine registreering aegub, kui seda ei muudeta kohaldatava tähtaja jooksul alaliseks registreeringuks või ei pikendata. Seepärast peab täitevametnik juhul, kui registreeritava vara arestimine registreeritakse ajutisena, tagama ajutise registreeringu muutmise alaliseks registreeringuks, kui see saab vahepeal võimalikuks, või registreeringu pikendamise vajalikuks ajaks.

Algatatud täitemenetlus võib lõppeda hoolsusmeetmete võtmisega võlgniku vara leidmiseks, ilma et jõutaks maksimisele, kui hoolsusmeetmed jäävad tsiviilkohtumenetlust käsitlevates õigusnormides sätestatud tähtaja (mis oleneb asjast ja menetluse vormist) jooksul tulemusetuks.

Selle korra aluseks olevad õigusnormid on esitatud vastuses 1. küsimusele.

5 Kas sellise meetme kohaldamise otsust on võimalik edasi kaevata?

Sõna „edasikaebamine“ (*recurso*) hõlmab laiemas tähenduses täitmise vaidlustamist, vara arestimise vaidlustamist ja edasikaebamist kitsamas tähenduses.

Täitmise vaidlustamine

Isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, võib täitmise vaidlustada, esitades täitmisele vastuväited 20 päeva jooksul kohtukutse kättetoimetamisest.

Ilma et see piiraks Portugalile siduvate ja liikmesriigi õiguse kohaselt esimuslike rahvusvaheliste ja liidu õigusnormide kohaldamist, on täitmise vaidlustamise alused erinevalt olenevalt sellest, kas täitmine põhineb kohtuotsusel (piiratunud), vahekohtu otsusel (veidi laiemad) või muul täitedokumendil (veelgi laiemad).

Kui täitmine põhineb kohtuotsusel, võivad vastuväited põhineda üksnes järgmistel alustel:

- täitedokumenti ei ole olemas või see ei ole täidetav;
- toimik või tõestatud koopia on võltsitud või ebatäpne ja see mõjutab täitmise tingimusi;
- sellise menetlustingimuse puudumine, millest sõltub täitemenetluse korrektsus, ilma et see piiraks tingimuse täitmist;
- kostja mitteosalemine tuvastusmenetluses, sest esines mõni tsiviilseadustiku artikli 696 punktiga e ette nähtud olukord (kohtukutset ei ole kätte toimetatud või see on tühine; kostja ei ole kohtukutsest teadlik põhjustel, mida ei saa talle omistada; vaidlustamata jätmise vääraratu jõu tõttu);
- täidetava kohustuse ebakindlus, mittetäidetavus või mittelikviidsus, mida täitemenetluse alguses ei kõrvaldatud;
- kohtuasi loetakse lõplikult lahendatuks enne kohtuotsuse täitmist;
- kohustust lõpetav või muutev tegur, tingimusel et see on hilisem kui arutelu lõpp tuvastusmenetluses ja et esitatakse dokumentaalsed tõendid; õiguse või kohustuse aegumist võib tõendada mis tahes viisil;
- vastunõue sissenõudjale nõuete tasaarvestamiseks;
- kui tegemist on omaksvõttu või kokkulepet kinnitava kohtuotsusega, siis nende aktide kehtetuks tunnistamise või tühistamise mis tahes alus.

Kui täitmine põhineb vahekohtu otsusel, on lisaks eespool loetletud alustele, millele saab tugineda täitmisele vastu vaidlemisel, võimalik tugineda ka sellise otsuse kohtuliku kehtetuks tunnistamise alustele, ilma et see piiraks [vabatahtliku vahekohtumenetluse seaduse \(Lei da Arbitragem Voluntária\)](#) sätete kohaldamist.

Kui täitmine ei põhine kohtuotsusel või sellise kohtumääruse taotlusel, millele on lisatud täitekorraldus, võib lisaks juba loetletud kohtuotsusel põhineva täitmise vaidlustamise alustele tugineda mis tahes muudele alustele, millele võib kaitseks tugineda tuvastusmenetluses.

Vara arestimise vaidlustamine

Isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, tema abikaasa ja kolmandad isikud võivad teatava vara arestimise vaidlustada järgmistel juhtudel.

Kui arestitakse vara, mis kuulub isikule, kelle suhtes täitmist taotletakse, võib ta arestimise vaidlustada ühel järgmistest alustest:

- tegelikult arestitud vara arestimise või arestimise ulatuse lubamatus;
- sellise vara kohene arestimine, mis on sissenõutava võla tasumisel üksnes täiendav;
- sellise vara arestimine, mida täitemeede ei oleks tohtinud puudutada, kuna materiaalõiguse normide kohaselt ei tasuta sellest sissenõutavat võlga.

Kui vara arestimine, kohtu määratud konfiskeerimine või üleandmine rikub muu isiku kui menetlusosalise omandiõigust või mis tahes muud õigust, millega meetme võtmine või selle ulatus on vastuolus, võib kahju kandnud isik esitada selle peale kolmanda isiku hagi ebaseaduslikult võetud isikliku vara sissenõudmiseks.

Kolmanda isiku seisundis olev abikaasa võib teise abikaasa loata kaitsta oma õigusi oma isikliku vara või ühisvara suhtes, mis on nõuetevastaselt arestitud.

Selle korra aluseks olevad õigusnormid on esitatud vastuses 1. küsimusele.

Edasikaebamine

Tavalises korras saab (esimese astme kohtu otsuste peale) edasi kaevata apellatsioonikohtusse (*de apelação*) ja õigusküsimustega piirdudes (*de revista*) Portugali kõrgeimasse kohtusse. Täitemenetluses tehtud kohtuotsuste tavalises korras edasikaebamist reguleerivad tuvastusmenetluse suhtes kohaldatavad normid.

Üldjuhul on tavalises korras edasikaebamine lubatav üksnes juhul, kui asja hind ületab piirsummat, mille puhul on pädev kohus, kelle kohtuotsus on edasi kaevatud, ja kui vaidlustatud kohtuotsus on apellandile ebasoodne sellise summa võrra, mis ületab samuti poolt summat, mille puhul on kõnealune kohus pädev. Portugalis on apellatsioonikohtu pädevuse piirsumma 30 000,00 eurot ja esimese astme kohtu pädevuse piirsumma 5000,00 eurot.

Täitemenetluses võib, kuid ei pruugi teha teatavaid vahepealseid tuvastusi, mis olenevad asjast (nt täitmise vaidlustamine selle isiku esitatud ebaseaduslikult võetud vara sissenõudmise haviga, kelle suhtes täitmist taotletakse; selle isiku vastuväited arestimisele, kelle suhtes täitmist taotletakse, või kolmanda isiku vastuväited arestimisele; nõuete kontrollimine ja järjestamine, kui on võlausaldajaid, kellel on arestitud varale pandiõigus ja kes nõuavad oma asjaomaste nõuete maksmist arestitud vara müügist saadud tulemist). Ka neid vahetuvastusi käsitlevaid otsuseid saab eespool loetletud tingimustel edasi kaevata.

Elkõige saab täitemenetluses edasi kaevata järgmist:

- otsus kohtuniku taandamise avalduse kohta;
- kohtuniku ainupädevust hindav otsus;
- menetluse peatamise otsus;
- poole kirjalike seisukohtade (*articulado*) või tõendite vastuvõtmise või tagasilükkamise määrus;
- trahvi või muu menetlusliku karistuse määramise otsus;
- registreeringu tühistamise korraldust sisaldav otsus;
- lõpliku kohtuotsuse järel tehtud otsus;
- otsused, mida ei oleks mingit mõtet vaidlustada lõpliku kohtuotsuse edasikaebamise teel;
- täitmise peatamise, lõpetamise või kehtetuks tunnistamise otsused;

- müügi kehtetuks tunnistamise otsused;
- eelisostuõiguse või tagasiostuõiguse kasutamist käsitlevad otsused;
- täitmisavalduse (kasvõi osaline) läbivaatamata jätmise;
- täitmisavalduse rahuldamata jätmise.

Õigusküsimustega piirdudes saab edasi kaevata järgmist:

- apellatsioonikohtu otsused, mis on tehtud seoses selliste likvideerimismenetlustega, mis ei sõltu lihtsast matemaatilisest arvutusest, või mis on tehtud nõuete kontrollimise ja järjestamise kohta või täitmise vaidlustamise kohta;
- see ei mõjuta juhtumeid, mille puhul on Portugali kõrgeimasse kohtusse edasikaebamine alati lubatud.

Täitmisasjades edasikaebamise kord on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 852–854; seadustikuga saab tutvuda selle [tsiviilkohtumenetluse seadustiku lingi](#) kaudu.

6 Kas täitmisel on piiranguid, eriti seoses võlausaldaja kaitsega, ja ajalisi piiranguid?

Jah, võlgniku kaitsega seotud piirangud on olemas. Mõned on vara arestimise piirangud, teised tähtaegadest tulenevad täitmispiirangud.

Võlgniku kaitsega seotud vara arestimise piirangud on võlgniku teatava vara täielik arestimisele mittekuuluvus, tingimuslik arestimisele mittekuuluvus ja osaline arestimisele mittekuuluvus. Olemas on veel kaks piirangut: üks on seotud paari ühisvara kaitsega, juhul kui täitemenetlus algatatakse ainult ühe abikaasa vastu; teine tuleneb proportsionaalsuse põhimõttest, mille kohaselt tuleks arestida üksnes vara, mida on vaja võla kustutamiseks ja täitekulude katmiseks.

Täitmisel võib olla aegumise korral ajalisi piiranguid. Pärast asjaomaste tähtaegade möödumist on täitmisele pööratav õigus lõppenud.

Allpool selgitatakse nende võlgniku kaitse ja tähtaegadega seotud piirangute toimimist.

Täielikult arestimisele mittekuuluv vara

Peale erinormi kohaselt mittearestitavate kaupade on täielikult arestimisele mittekuuluv järgmine vara:

- võõrandamatud esemed ja õigused;
- riigi ja teiste avalik-õiguslike juriidiliste isikute avalik vara;
- esemed, mille arestimine oleks vastuolus hea tavaga või ei oleks majanduslikult otstarbekas, kuna nende turuväärtus on väga väike;
- esemed, mis on spetsiaalselt mõeldud usukommete täitmiseks;
- matmispaigad;
- seadmed ja esemed, mis on hädavajalikud puudega isiku jaoks ja haige raviks.

Tingimuslikult arestimisele mittekuuluv vara

- Välja arvatud juhul, kui sisse nõutakse võlga, millele on seatud pant, ei saa arestida riigi ja teiste avalik-õiguslike juriidiliste isikute vara, avaliku sektori ehitustööde või avalike teenuste kontsessioonäride vara ning heategevusorganisatsioonide vara, mida kasutatakse spetsiaalselt avalikes huvides.
- Arestida ei saa ka selle isiku tööriistu ja esemeid, kelle suhtes täitmist taotletakse, kui ta vajab neid kutsealal tegutsemiseks või kutseõppeks, välja arvatud juhul, kui ta märgib, et neid võib arestida, või kui sissenõutav summa on mõeldud nende ostuhinna või paranduskulude katmiseks või kui need esemed arestitakse äriruumide materiaalse varana.
- Arestida ei saa ka vara, mis on hädavajalik majapidamiseks selle isiku tegelikus elukohas, kelle suhtes täitmist taotletakse, välja arvatud juhul, kui sissenõutav summa on mõeldud asjaomaste esemete või nende remondi eest tasumiseks.

Osaliselt arestitav vara

- Kaks kolmandikku netopalgast, töötasudest, korrapärastest vanaduspensionimaksetest või mis tahes

muudest sotsiaalkindlustushüvitistest, kindlustusmaksetest ja õnnetusjuhtumikindlustuse maksetest, annuiteedist või mis tahes muudest maksetest, millega tagatakse võlgniku elatis, ei ole arestitav.

- Eespool nimetatud maksete netoosa arvutamisel võetakse arvesse üksnes seadusega ettenähtud kohustuslikke kinnipidamisi.
- Sellele mittearestitavusele on kehtestatud ülempiir, mis on võrdne arestimise ajal kehtiva kolmekordse riikliku miinimumpalgaga, ja ühe riikliku miinimumpalga suurune alampiir juhuks, kui võlgnikul puudub muu sissetulek.
- Eespool nimetatud piirmäärasid ei kohaldata elatise sissenõudmisel, mille korral on mittearestitav summa, mis võrdub täieliku mitteosamakselise pensioniga.
- Raha või pangakontode arestimisel on mittearestitav riikliku miinimumpalga suurune summa või elatisvõlgnevuste korral täieliku mitteosamakselise pensioni suurune summa (see mittearestitavus ja eespool kirjeldatud osaline mittearestitavus ei ole kumulatiivsed).
- Olles kaalunud sissenõutava nõude summat ja laadi ning selle isiku vajadusi, kelle suhtes täitmist taotletakse, ja tema perekonna vajadusi, võib kohus erandkorras ja selle isiku taotlusel, kelle suhtes täitmist taotletakse, vähendada mõistlikuks ajaks selle isiku sissetuleku arestitavat osa ja tema sissetuleku kuni üheks aastaks isegi täielikult arestimisest vabastada.

Rahasummade või pangakontode mittearestitavus

Rahasummad või pangakontod, mis tulenevad mittearestitava nõude rahuldamisest, on algse nõudega samadel tingimustel mittearestitavad.

Ühisvara arestimise piirangud ühe abikaasa vastu algatatud täitemenetluses

- Kui ainult ühe abikaasa vastu algatatud täitemenetluse raames arestitakse abielupaari ühisvara, sest leitakse, et isikul, kelle suhtes täitmist taotletakse, ei ole piisavalt vara nõude rahuldamiseks, palutakse võlgniku abikaasal esitada 20 päeva jooksul vara jagamise avaldus või lisada tõend selle kohta, et pooleli on menetlus, milles on juba taotletud vara jagamist. Vastasel korral jätkub täitemenetlus ühisvara suhtes.
- Pärast vara jagamise avalduse esitamist või tõendi lisamist peatatakse täitmine kuni vara jagamiseni. Kui arestitud vara ei jää pärast vara jagamist isikule, kelle suhtes täitmist taotletakse, võib arestida muu talle jäänud vara ja eelmine arestimine kehtib uue arestimiseni.

Arestitavat vara ja arestimise piiranguid puudutavad üldnormid on sätestatud [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) artiklites 735-747.

Proportsionaalsusest tulenevad arestimispiirangud

Arestitakse üksnes vara, mida on vaja, et tasuda sissenõutav võlg ja prognoositavad täitekulud, mille puhul eeldatakse arestimisel ja ilma et see piiraks hilisemat vara realiseerimist, et need on 20%, 10% või 5% nõude summast olenevalt sellest, kas see summa ei ületa piirkondliku kohtu pädevuse piirväärtust, ületab seda väärtust, kuid ei ületa neljakordselt apellatsioonikohtu pädevuse piirväärtust, või on viimati nimetatud väärtusest suurem. Piirkondliku kohtu pädevuse piirväärtus on 5000 eurot ja apellatsioonikohtu oma 30 000 eurot (käesoleva teabelehe ajakohastamise ajal 2021. aastal). Need kaks väärtust on kehtestatud 26. augusti 2013. aasta seaduse nr 62/2013 artikliga 44. Seadusega saab tutvuda selle [lingi](#) kaudu.

Aegumistähtaegadest tulenevad täitmispiirangud

Üldjuhul dispositiivne õigus (õigus, mille olemasolu või kindlaksmääramine sõltub poolte tahtest) aegub, kui seda ei ole seaduses sätestatud tähtaja jooksul kasutatud.

Kohus ei või asja omal algatusel aegunuks tunnistada. Et aegumine oleks tulemuslik, peab õigustatud isik või tema esindaja või kui isik on piiratud teovõimega, siis prokurör sellele kohtulikult või kohtuväliselt tuginema.

Kui aegumistähtaeg on mööda lastud, võib õigustatud isik (võlgnik) keelduda makset tegemast või vaidlustada aegunud õiguse kasutamise mis tahes viisil. Kui asjaomase isiku vastu on algatatud täitemenetlus, võib isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, täitmise vaidlustada ebaseaduslikult võetud vara sissenõudmise hagiga, milles ta tugineb aegumisele. Täitmise vaidlustamise tähtaeg on 20 päeva kohtukutse kättetoimetamisest.

Võlgnik ei või siiski nõuda aegunud kohustuse täitmiseks omal algatusel tehtud osamakse tagastamist, isegi kui see tehti aegumisest teadmata. Seda normi kohaldatakse kõigi aegunud õiguse rahuldamise vormide ning selle

õiguse tunnustamise või tagatiste andmise suhtes.

Aegumisele võivad sissenõudja vastu tugineda võlgniku võlausaldajad ja aegunuks tunnustamise suhtes õigustatud huvi omavad kolmandad isikud, isegi kui võlgnik on loobunud seda tegemast. Kui võlgnik loobub aegumisele tuginemast, võivad võlausaldajad sellele tugineda siiski üksnes juhul, kui on täidetud tsiviilõiguses sätestatud vara tagasivõitmise hagi (*impugnação pauliana*) tingimused.

Kui võlgniku vastu algatatakse kohtuasi ja võlgnik ei tugine aegumisele ja kaotab kohtuasja, ei ole lõplikul otsusel mõju tema võlausaldajate tunnustatud õigusele.

Tavaline aegumistähtaeg on 20 aastat, kuid kohaldatakse ka lühikesi aegumistähtaegu.

Viieaastast aegumistähtaega kohaldatakse järgmistel juhtudel:

- elurendised ja maarent;
- üürniku või rentniku üüri- ja rendimaksud, isegi kui neid makstakse ainult korra;
- pikaajaline rent;
- lepingu- või seadusjärgne intress, sealhulgas brutointress, ja äriühingu dividendid;
- laenu põhiosa koos intressidega;
- tasumisele kuuluvad elatismaksud;
- muud korrapäraselt tehtavad maksed.

Seaduses on sätestatud (kohustuse täitmise eeldusel põhinevad) eeldatavad aegumistähtajad järgmisteks juhtudeks:

- majutust, süüa või juua pakkuvate ettevõtete nõuded pakutud majutuse, söökide või jookide eest aeguvad kuue kuu pärast, ilma et see piiraks allpool nimetatud kaheaastase aegumistähtaja kohaldamist;
- üliõpilastele majutust või majutust ning süüa või juua pakkuvate ettevõtete nõuded aeguvad kahe aasta pärast, nagu ka haridust, koolitust, abi või ravi pakkuvate asutuste nõuded osutatud teenuste eest;
- ettevõtjate nõuded nende esemete eest, mis on müüdnud isikule, kes ei ole ettevõtja, või nende esemete eest, mis ei ole mõeldud tema äritegevuseks, aeguvad kahe aasta pärast, nagu ka tööstuses tegutsevate kutseliste isikute nõuded kaupade või toodete, töö või teise isiku asjade ajamise eest, sealhulgas tehtud kulutuste eest, kui asjaomane teenus ei ole ette nähtud võlgniku tööstustegevuseks;
- nõuded vabade elukutsete esindajate osutatud teenuste eest ja asjaomaste kulutuste hüvitamiseks aeguvad kahe aasta pärast.

Kui tegemist on tsiviilõiguses eeldatavaks aegumistähtajaks nimetatud aegumistähtajaga, kohaldatakse järgmisi norme:

- kohustuse täitmise eeldust tähtaja möödumisel saab ümber lükata ainult juhul, kui algne võlgnik või isik, kes on nõude pärinud, nõuet tunnustab;
- kohtuväline tunnustamine kehtib üksnes juhul, kui see on kirjalik;
- nõue loetakse tunnustatuks, kui võlgnik keeldub tunnustamast või kohtus vannet andmast või teeb õigustoiminguid, mis on kohustuse täitmise eeldusega vastuolus.

Kohtuotsuse või täitmiskorraldusega tunnustatud õiguste aegumine toimub järgmiselt:

- kui seaduses on muu kui tavalise õiguse suhtes sätestatud lühem aegumistähtaeg, isegi kui see on ainult eeldatav, kohaldatakse õiguse suhtes seda aegumistähtaega, kui seda tunnustatakse *res judicata* kohtuotsuses või muus täitedokumendis;
- kui aga kohtuotsuses või muus täitedokumendis on viidatud osamaksetele, mille maksetähtpäev ei ole veel saabunud, jääb nende osamaksete suhtes kehtima lühem aegumistähtaeg.

Tsiviilseadustikus on sätestatud aegumistähtaja alguse, peatamise ja katkemise normid. Kui on olemas peatamise alused (nt alaealised, sõjaväeteenistus, vääramatu jõud, võlgniku süü), siis ei hakka aegumistähtaeg kulgema. Kui aegumistähtaeg katkeb, siis ei võeta kulunud aega arvesse, vaid kulgema hakkab uus aegumistähtaeg.

Aegumistähtaja katkestamisest huvitatud võlausaldaja võib selleks kasutada üht järgmistest vahenditest:

- mis tahes toiminguga seotud kohtukutse või kohtuteatis, milles on otseselt või kaudselt väljendatud

kavatsust õigust kasutada, olenemata sellest, millisele menetlusele toimingus on viidatud ja isegi kui kohtul puudub pädevus.

Kui kohtukutset või teatist ei toimetata avalduse esitajast sõltumatutel põhjustel kätte viie päeva jooksul selle taotlemisest, siis katkeb aegumistähtaeg viie päeva möödumisel.

Kohtukutse või teatise kehtetuks tunnistamine ei takista eelmistes lõikudes mainitud katkemist.

Asjaomaste normide kohaldamisel loetakse kohtukutse või teatisega samaväärseks iga kohtulik vahend, millega isikut, kelle vastu õigust võidakse kasutada, aktist teavitatakse:

- vahekohtu kokkulepe, mis katkestab selle õigusega seotud aegumistähtaaja, millele tuginetakse;
- õiguse tunnustamine selle omaja ees isiku poolt, kelle vastu õigust võib kasutada;
- vaikimisi tunnustamine on asjakohane üksnes juhul, kui see tuleneb sündmustest, mis sellist tunnustamist üheselt näitavad.

Aegumistähtaaja katkemisel on järgmine mõju (kui seaduses ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti):

- kogu varem kulgenud aeg jäetakse arvesse võtmata;
- katkestusest alates hakkab kulgema uus aegumistähtaeg;
- uue aegumise suhtes kohaldatakse algset aegumistähtaega.

Õigust lõpetavast tähtajast tulenevad täitmise piirangud

Juhul kui seaduse kohaselt või poolte tahtel tuleb õigust kasutada teatava tähtaja jooksul, kohaldatakse õigust lõpetavat tähtaega käsitlevaid norme, kui seaduses ei ole sõnaselgelt viidatud aegumistähtajale.

Õigusest ilmajäämise hoiab ära üksnes seaduses või lepingus kindlaks määratud tähtaja jooksul tehtud toiming, millele on seaduses või lepingus omistatud selline mõju. Õigusest ilmajäämise hoiab ära juba ainuüksi tuvastushagi või täitmisavalduse esitamine, ilma et kohtukutset oleks vaja võlgnikule kätte toimetada. Kui tähtaeg tuleneb lepingust või dispositiivse õigusega seotud õigusnormist, hoiab õigusest ilmajäämise ära ka sellise õiguse tunnustamine isiku poolt, kelle vastu seda tuleb kasutada.

Õigust lõpetavat tähtaega saab peatada või katkestada ainult seaduses kindlaksmääratud juhtudel, ja kui seaduses ei ole sätestatud alternatiivset kuupäeva, hakkab õigust lõpetav tähtaeg kulgema ajal, mil õigust saaks seaduslikult kasutada.

Kohus hindab õiguse lõppemist *ex officio* ja sellele võidakse tugineda igas menetlusetapis, kui tegemist on võõrandamatute õigustega. Kui see on seotud dispositiivsete õigustega, mille põhjal algatatakse täitemenetlus, peab tähtpäeva saabumisele tuginema isik, kes sellest kasu saab (põhimõtteliselt võlgnik / isik, kelle suhtes täitmist taotletakse).

Aegumisaja ja õiguse lõppemise määratlus ja tagajärjed on sätestatud tsiviilseadustiku artiklites 309–340. Seadustikuga saab tutvuda selle [lingi](#) kaudu.

NB!

Selles teabelehes esitatud teave ei ole Euroopa õigusala koostöö võrgustiku kontaktpunkti, kohtute ega muude üksuste ja asutuste jaoks siduv. Tuleb tutvuda ka kehtivate õigusaktidega. Neid ajakohastatakse korrapäraselt ja neid tõlgendatakse kohtupraktikas.

See veebileht on osa portaalist „[Teie Euroopa](#)“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.